

Кірданов Михайло Григорович,
*к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ VS ФАХОВА КОМПЕТЕНЦІЯ БУХГАЛТЕРІВ: ГАРМОНІЯ ЧИ ЗАПЕРЕЧЕННЯ?

Швидкий розвиток останніми роками новітньої технології – штучного інтелекту (ШІ) – зумовив дискусії щодо його впливу як на якість освіти, так і, ширше, на якісь фахової компетенції, котра набувається як в процесі здобуття освіти, так і під час професійної діяльності.

Фахова компетенція – це сукупність знань, умінь та навичок, які необхідні для успішного виконання професійних завдань. Її складники:

- Теоретична компетентність – це знання нормативно-правових документів, методів і прийомів ведення бухгалтерського обліку.
- Практична компетентність – це вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, навички ведення бухгалтерського обліку в різних видах діяльності та програмних продуктах.
- Комунікативна компетентність – це вміння спілкуватися з партнерами та колегами, вміння презентувати результати своєї роботи.
- Критична компетентність – це вміння аналізувати та оцінювати інформацію, а також вміння ухвалювати рішення в різних ситуаціях.
- Саморегуляційна компетентність – це вміння самостійно навчатися та розвиватися, а також вміння планувати та організовувати свою роботу.

Фахова компетенція бухгалтера дозволяє бухгалтеру ефективно виконувати свої професійні обов'язки і є основою для успішної роботи в різних сферах економіки.

У бухгалтерському обліку ШІ знаходитиме все ширше застосування. ШІ-продукти використовуватимуться для автоматизації таких завдань:

- заповнення первинної документації;
- ведення облікових реєстрів (відомостей, журналів, таблиць тощо);
- складання звітності;
- розрахунку податкових зобов'язань;
- розрахунку аналітичних коефіцієнтів.

Яким чином впровадження ШІ-технологій впливатиме на фахову компетенцію бухгалтерів?

Фактори негативного впливу.

▪ Погіршення рівня практичних навичок. Якщо ШІ буде виконувати багато практичних завдань, що їх раніше виконували бухгалтери, це призведе до меншої участі бухгалтерів у процесі ведення бухгалтерського обліку. А це негативно впливає на їхні знання і навички.

▪ Брак або втрата досвіду. Якщо бухгалтери використовуватимуть ШІ для виконання складних завдань, вони втратять або не потребуватимуть необхідного

досвіду для розв'язання нестандартних ситуацій. Це призводитиме до облікових та управлінських помилок.

- Втрата або послаблення професійної мотивації. ІІІ може перетворити бухгалтерську роботу на вміння взаємодіяти із ІІІ-продуктом. Це призведе до того, що бухгалтери не докладатимуть достатньо зусиль для опанування і розуміння сутності бухгалтерського обліку, його методик і процедур, складних аспектів бухгалтерського обліку, покладаючись на «машинний розум».

Фактори позитивного впливу.

- Покращення знань і навичок. ІІІ може використовуватися для навчання бухгалтерів нових облікових підходів, методів і технологій. ІІІ надає бухгалтерам доступ до нових аналітичних інструментів, котрі дозволяють обробку більших масивів інформації. Це допоможе бухгалтерам поліпшити свої знання і навички в галузі бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту.

- Розвиток нестандартного, критичного мислення. ІІІ може використовуватися для створення навчальних матеріалів, котрі будуть навчати бухгалтерів розв'язувати нестандартні господарські ситуації. Це сприятиме розвитку критичного мислення та вмінню оптимально діяти у нестандартних випадках, ухвалюючи обґрунтовані рішення.

- Інтелектуалізація бухгалтерської праці. ІІІ автоматизує багато рутинних завдань у бухгалтерському обліку. Це звільнить час бухгалтерів для розв'язання складніших завдань, таких як аналіз фінансової інформації, прогнозування наслідків прийняття рішень, участь у розробці бізнес-стратегій.

- Набуття нових знань. Опанування ІІІ-продуктів дозволить мотивованим бухгалтерам набувати компетенцій в нових царинах: аналізі великих даних, аналізі бізнес-процесів, управлінні фінансами, комп'ютерних технологіях, власне технологіях ІІІ тощо.

Отже, вплив ІІІ на набуття і розвиток фахової компетенції бухгалтерів є суперечливим. ІІІ може як підвищити, так і послабити фахову компетенцію бухгалтерів, залежно від цілей та мотивів застосування.

Щоби ІІІ позитивно впливав на фахову компетенцію бухгалтерів, необхідно:

- Мати ІІІ-моделі, які дозволяють бухгалтерам навчатися і практикуватися у розв'язанні складних і нетривіальних бухгалтерських та управлінських завдань, а також моделі ІІІ, котрі допоможуть бухгалтерам розуміти бізнес-процеси.

Але головне – це мотивація самих бухгалтерів. Бухгалтери, які хочуть підвищити свою фахову компетенцію в умовах розвитку ІІІ-продуктів, повинні:

- Активно вивчати технології ІІІ.
- Розвивати свої навички аналізу даних, прогнозування, ухвалення рішень за допомогою ІІІ-продуктів. ІІІ в кінцевому підсумку має не замінити бухгалтерів, а зробити їх ефективними в новій професійній якості.